సుందరమ్మ పెండ్లి

యర్రసుంట్ల వరలక్ష్మీదేవి

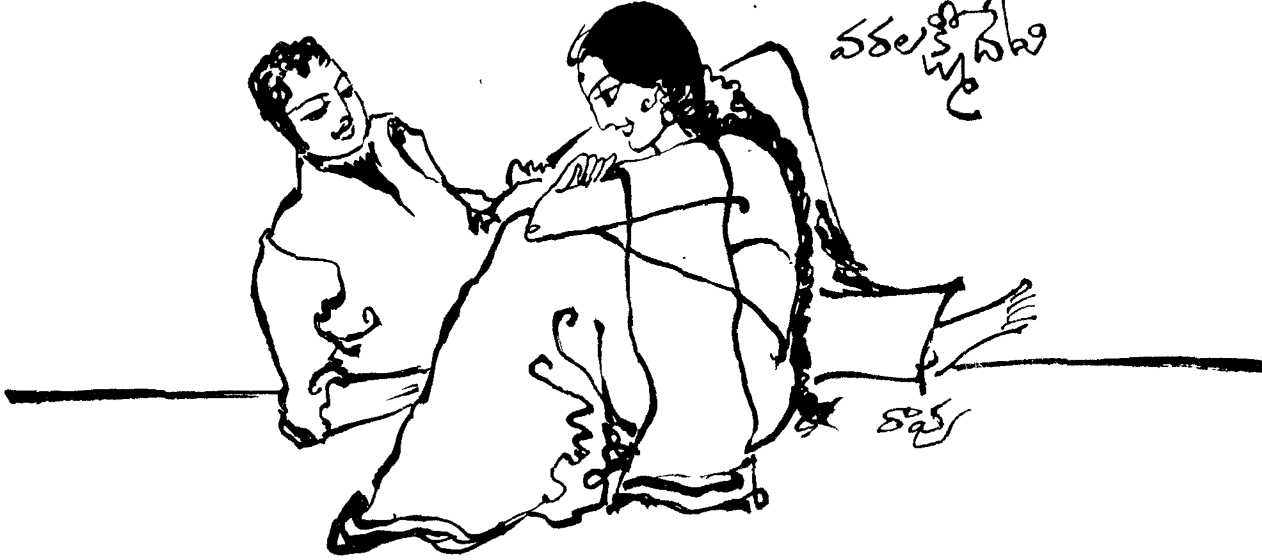

"విన్నావుటే కమలా మన సుందరమ్మగారు లేచి పోయిందట!"

"ఆ! ఎప్పుడే? ఎక్కడికే?"

"మొన్ననే- గాని ఎక్కడికి వెళ్ళిందీ తెలియదు."

"అయ్యో పాపం! ఇంత వయస్సొచ్చి ఏం జారుకుందామని?"

"అదే గమ్మత్తు. ఈ ప్రేముంది చూసేరు— అది ఎప్పుడు, ఎవర్ని ఎలా కదుపుతుందో తెలియదు. అదొక పిడుగు పాటు."

"తెలుగు మాష్టరు గారు! మీ కన్నీ ప్రేమలే ... ప్రేమించడానికి ఓ వయస్సుండొద్దు."

"సుకుమారి గారు! మీ వయస్సులో అలాగే అనుకుంటారు గాని చూసేరు, నాకు నలభై అయిదేళ్ళు పైబడ్డా ఇంకా ఆ ప్రేమ తృష్ణ చావలేదు."

"వసుంధరా! మన తెలుగుమాష్టరికి కూడా ప్రేమించాలనుందట. కుటుంబరావుగారు! మీరు ఆ సుందరమ్మగార్నే ప్రేమించ వల్సింది — ఈడూ జోడూ సరిపోయేను."

టీచర్సు రూములో మూగిన మాష్టర్లమ్మ లందరు కిలకిలా నవ్వుకున్నారు.

"అదిగో ప్రమీల వస్తూంది. ప్రమీలకు తెలియని విషయముండదు. ఏం ప్రమీలా! ఈ దుర్ఘటన విన్నావా? మన హెడ్మిస్ట్రెస్ రెండు రోజుల క్రితం లేచిపోయిందట. ఎవరితో లేచి పోయిందో, ఎక్కడికి లేచి పోయిందో తెలియక నిద్రాహారాలు మాని గాభరాపడుతున్నామే."

"అలాగా! మన ఈశ్వరప్పంతులన్నట్లు — శుభం! ఇంతకీ ఎక్కడకి వెళ్ళుంటుంది చెప్మా!"

"అయ్యో! ఎవడితో లేచి పోయుంటుంది ఉప్మా!" అని సుజాత కిసుక్కుమంది.

"ఉండవే, మన సి.బి.ఐ. ఏజంటు ప్రమీలను ఆలోచించనీయి."

"మొట్టమొదట ఆలోచించ వలసిన విషయము లేచి పోయిన వ్యక్తి పరిసరాల్లో ఉన్న పురుషులెవ్వరు? మొదట ఉద్యోగములో తారసిల్లిన మొగవారు, తరువాత ఇంటి చుట్టు పట్ల ఉన్న వ్యక్తులు, సాధారణముగా ప్రేమను పొందేవారు వీరే. నియర్‌నెస్ ఉంటేగాని డియర్‌నెస్ కలుగదు. మనస్కూల్లో ఉన్న పురుషులు నలుగురు. సరోజ! వాళ్ళ అర్హతలు చెప్పా?"

"తొలివ్యక్తి తెలుగు మాష్టరు కుటుంబరావు గారు. వయస్సు నలభై అయిదు. ఒక భార్య, ఐదుగురు పిల్లలు. బహుభార్యత్వం నిషేధం కనుక ఆయనకు ప్రేమ తృష్ణ పోకపోయినా ఫలితం శూన్యం."

"ఇంతకీ మాష్టారు మన మధ్యనున్నారు కనుక ఆయన పేరు కొట్టెయ్యొచ్చు"

"రెండో వ్యక్తి మన స్కూలు గుమస్తా నరసింహం. వయస్సు నలభై. బాగానే ఉంటాడు గాని చాలా నీరసం మనిషి. పెళ్ళైందో లేదో తెలియదు. మూడు రోజులై శలవులోనే ఉన్నాడు."

'అతడ్ని అనుమానించవల్సిందే. వివరాలు తరువాత సేకరిద్దాం."

"మూడవవ్యక్తి ఎటెండరు రామారావు. సుమారు ముప్పై ఎనిమిది సంవత్సరాలు. పెండ్లి కాలేదు. పొడవుగ, ధృడంగానే ఉంటాడు. ఎలిజిబుల్ కాండిడేట్. అతడు మూడురోజులై స్కూలుకు రావడంలేదు."

"కాని మేడమ్ కన్న వయస్సులో ఒకటి,రెండు సంవత్సరాలు చిన్న వాడేమోనని నా సందేహం ఇంతకీ మేడమ్ ఎమ్. ఏ. బి. ఇ కి చదువుకుంది రామారావు స్కూలుఫైనలు మూడుసార్లు తప్పిన ఎడ్యుకేషనిస్టు."

"ప్రేమ గుడ్డిది కనుక అతడిపేరుని సస్పెక్ట్సులిస్ట్‌లో ఉంచవల్సిందే."

"ఇకమిగిలిన మహాపురుషుడు మన ఆఫీసు ప్యూను అప్పలస్వామి. వయస్సు ఏభై సంవత్సరాలు. బహుకుటుంబీకుడు. ప్రస్తుతం డ్యూటీలోనే ఉన్నాడు. పాపం వాడిపేరు కొట్టెయ్యవే ప్రమీలా?"

"సరే ఇక సుందరమ్మగారింటి పరిసరాల్లోని యువకులు ఎవరైనా మిస్సింగేమో కనుక్కుంటా. వాళ్ళ వీధిలో నా ఫ్రెండు కోమలి ఉంది. రేపటికి మీకా తోడుదొంగల్ని పట్టించే పూచీనాది." ప్రమీల ఆత్మస్థైర్యంతో అందరివైపు చిరునవ్వు చిందించింది.

"ఇంతకీ నా దిగులేమంటే - పాపం సుందరమ్మ మేడమ్ ఇంతవయసొచ్చి అంతపని ఎందుకు చేసిందా అని" విమలాటీచరు చాల విచారాన్ని వెలిబుచ్చింది.

టీచర్లంతా వాళ్ళ సంభాషణలో మునిగిపోయి, వింతైన ఓ విషయాన్ని విన్నామన్న సంరంభంలో హెడ్మిస్ట్రెస్ సుందరమ్మగారు ద్వారంవద్దకు వచ్చి నిలబడటం చూడలేదు.

"డియర్ టీచర్స్! మీకెవ్వరికీ క్లాసులు లేవా – ఇలా జీతాలు పుచ్చుకుని కాలం వృధా చేస్తున్నారు?"

సుందరమ్మగారి కంఠం ఖంగున స్కూలు గంటలా మ్రోగేసరికి అందరు ఒక్కసారి ద్వారం వైపు చూసి గతుక్కుమని పాలిపోయిన ముఖాలని దించుకున్నారు నోట మాట రాక.

"ఎవరి క్లాసులకు వెళ్ళండి," అని హెచ్చరించి సుందరమ్మగారు వెళ్ళిపోయారు టీచర్లంతా కిక్కురుమనకండ ఒకరిముఖాలొకరు చూసుకొందుకు కూడ సిగ్గుపడిపోయి, మెల్లగా తమక్లాసులకు జారుకున్నారు. సుందరమ్మమేడమ్ అంటే ఒకరకమైన జంకు, తత్ఫలితంగా చిన్న ద్వేషంకూడ.

సాయంత్రం ఆఖరి బెల్లు కొట్టడానికి పది నిముషాలుండగా సుందరమ్మగారు ప్యూనుద్వారా టీచర్లందరికి చిన్న విజ్ఞాపన పంపేరు. క్లాసులైపోయాక తన రూమ్‌లోకి రమ్మని. ఆ కబురు అందగానే అందరి మనస్సులలో కాస్త ఆందోళన కల్గింది. ప్రొద్దున్న జరిగిన వ్యవహారానికి తీయబాటుగా ఏం చీవాట్లు పెడ్తుందోనని. చేసేది లేక మెల్లగా క్లాసులైపోయాక మేడమ్ రూములోకి చేరేరందరు.

సుందరమ్మ చిరునవ్వుతో అందర్నీ కూర్చోమంది. టేబిలుమీద ఉన్న కాగితాలను, ఫైళ్ళను ఓ రెండు నిముషాలలో చూడడం పూర్తిచేసి, ముఖ్యమైన కాగితాలను డ్రాయరులో పెట్టి తాళం వేసి నిల్చుంది. అందరు ఆతృతగా ఆమె వెపు చూచేరు. సుందరమ్మ చూపులో ఎంతో మనోబలం, ఒక రకమైన తృప్తి గోచరిస్తూంది.

"డియర్ టీచర్స్! మీరు ప్రొద్దున నాగురించి ఏమేమో అనుకున్నారు. దానికి నేనేం బాధపడలేదు, స్కూలు కాలం వృధాచేసేరన్న దిగులు తప్ప. మీ కుతూహలం సహజమైనదే. ఇంకా మిమ్మల్ని సస్పెన్సులో ఉంచి బాధ పెట్టడం ఇష్టం లేక స్వయంగా మీకో శుభవార్త తెలియజేద్దామన్న ఉద్దేశంతో మిమ్మల్నందర్ని రమ్మన్నాను." కాస్త ఆగింది. అనుకోకుండానే ఆవిడ ముఖంలో పెండ్లికూతురుకు సహజమైన సిగ్గు, కళ ద్యోతకమైంది.

"నేను మన ఆఫీసులో ఎకౌండరుగా పని చేస్తున్న రామారావుగార్ని మొన్ననే తిరుపతిలో దైవసన్నిధిలో వివాహం చేసుకున్నాను."

ఈ వార్త వినగానే అందరి ముఖాలు షాక్ తిన్నట్లయిపోయేయి. మూడవ ప్రపంచ యుద్ధం ప్రకటించినట్లుగా కంపించిపోయారు. సుందరమ్మ ఈ విషయాన్ని గుర్తించి, చిరునవ్వుతో అంది--

"నాకిప్పుడు నలభై సంవత్సరాలు. ఇన్నాళ్ళు నేను మోడుగా, ఒంటరిగా ఏ సుఖసంతోషాలని అనుభవించక యాంత్రికమైన జీవితాన్ని గడిపేను. అట్లాంటి బతుకు మీద విసుగు కల్గి, ఇంకా వయస్సు మీరిపోకుండా, ఇంకా మనస్సు బండబారి పోకుండా ఈ అంతర్జాతీయ మహిళా సంవత్సరంలో తెగించి నాకు తోడును, జీవిత భాగస్వామిని చేకూర్చుకున్నాను. ఇల్లాలు నయ్యేను. ఇది నేరంగా తీసుకోకుండా సహోద్యాయులైన మీరు, ఇందుకు సంతోషించాలని నా కోరిక" సుందరమ్మ అందరి ముఖాలను ఆందోళనతో పరిశీలించింది.

అందరు టీచర్లు మొదట చకితులైన మాట నిజమే! కాని సమయంలోమేడమ్ చెప్పిన మాటలోని కించిత్తు సహజత్వాన్ని, ఆపేక్షను గ్రహించి, ఆమె పట్ల సద్భావన కల్గి, అందరు ఒకరి తరువాత ఒకరు లేచి మేడమ్ దగ్గరగా వచ్చి కరచాలం చేసి మనస్ఫూర్తిగా అభినందనల్ని తెలియజేసేరు.

"ఈ శుభ సమయాన్ని పురస్కరించుకుని ఎల్లుండి ఆదివారం మధ్యాహ్నం ఓ చిన్న విందు ఏర్పాటు చేసేను, మా ఇంట్లో. మీ అందరు దయ చేసి మాఇంటికి రావాలి-- వస్తారు కదూ ?"

"తప్పకుండా."

సుందరమ్మ రిక్షా ఎక్కికూర్చున్న దగ్గర్నుంచి ప్రొద్దున్న టీచర్లు అనుకొన్నమాటలే జ్ఞాపకానికి రాసాగేయి. "ఇంత వయసొచ్చి అంతపని యెందుకు చేసిందా"అని తను ముసల్దికాదే. పెండ్లి చేసుకోరాని వయస్సుకాదే. అంతపని అంటే ఎంత పని చేసింది తను? చేయరానిపని చేయలేదే. వివాహమాడడం అగౌరవమైన పనికాదే. రామారావు ఎకౌండరు. అందుకేనా వీళ్ళ ఈసడింపు. ఎమ్.ఏ. చదువుకున్న పురుషుడు స్కూలుఫైనలు చదువుకున్న లేక ఏమీ చదువురాని స్త్రీని పెండ్లాడ్డంలో లేని తప్పు, ఎమ్. ఏ. చదువుకున్న తను, స్కూలు ఫైనలు చదువుకున్న రామారావును వివాహమాడడంలో తప్పేముంది. తనకన్న వయస్సులో చిన్నవాడనుకుంటున్నారేమో. అది సరికాదే. ఎందుకంటే సర్వీసు బుక్ తన ఆఫీసులోనే ఉంది. రామారావు తనకన్న ఎనిమిదినెలలు పెద్దవాడు. ఇంతకీ రామారావును మభ్యపెట్టి మోసంచేసి పెండ్లి చేసుకోలేదు. కొన్నాళ్ళు రామారావును బాగా ఆలోచించుకోనిచ్చి ఒకర్నొకరు బాగా అర్థం చేసుకున్న తరువాతే ఈ వివాహానికి ఒప్పుకున్నారు. ఇంతకీ రామారావు మంచివ్యక్తి. తన అన్నయ్య వారికి దూరపుబంధువు కూడ. గౌరవమైన కుటుంబంలోనుంచి వచ్చినవాడే. ఆరడి తండ్రి ఒకప్పుడు ఘనంగా బ్రతికి కొన్ని కారణాలవల్ల, కోర్టు తగాదాలవల్ల ఆస్థంతా పోగొట్టుకుని చితికిపోయిన సంసారి.

పరిస్థితులు తెలియక తన సహోద్యాయులు ఈ విధంగా అనుకోవడంలో అసహజమేమిలేదు తను దానిగురించి మరీ మరీ అనుకోవడంలో అర్థంలేదు.

గాంధి నగరంలో తనిల్లు చేరినా రిక్షావాడు హెచ్చరించితేగాని ఆలోచనల్లోంచి బయటపడలేదు సుందరమ్మ.

చేతిలోని హేండ్‌బాగ్‌ని గదిలోని బీరువాపైన పడేసి, స్టాండుమీదున్న తువ్వాలు తీసుకొని పెరటిల్లోకి వెళ్ళి, ముఖం, కాళ్ళు, చేతులు కడుక్కొని హాలులోనికి వచ్చింది సుందరమ్మ ఫ్యాన్కుకోసం టేబిలుపై చూస్తుండగి, నవ్వుతూ తల్లి పార్వతమ్మ వేడికాఫీతోవచ్చి కూతురుకు ఆప్యాయంగా కప్పు అందించింది. హాలులో కుర్చీలో కూర్చుని కాఫీతాగుతూ కాస్త విస్మయంగా తల్లి వైపు చూసింది.

"ఏమమ్మా చాల అలసినట్లున్నావు ? ఈ శుభవార్త నీ స్నేహితులందరికి చెప్పేవా ? "

"ఆ." ఇంతలో తండ్రి నరసింహం ఓ సంచితో హాలులోకి వచ్చేడు.

"ఏమమ్మా సుందరి — అలా బజారు వైపు వెళ్తున్నాను. ఏమైన సరుకులు తీసుకునిరావాలంటే చెప్పు, తీసుకొస్తా."

సుందరమ్మ నిస్తుపోయింది. ఏమిటి వీళ్ళలో ఈ మార్పు !

"రెండు మార్గోసబ్బులు - ఒకకేజీ బంగాళ దుంపలు తెస్తే చాలు నాన్నా."

స్కూలు పిల్లలు అప్పుడే వచ్చేరు గోపి, మురళి, సత్య పుస్తకాలు హాలులోనే పడేసి "అత్తయ్యా! ఇవాళ మా స్కూల్లో మంచి మాజిక్కు చూపెట్టేరు," అని గోలగా చుట్టు ముట్టేరు. అంతలోనే మేడ మీదున్న గదిలోంచి దివ్వున సుందరమ్మ మరదలు రమణి వచ్చింది.

"ఏమిట్రా ఆగోల-- అత్తయ్య కూడ ఇప్పుడే వచ్చింది. కాస్త సేద దీర్చుకోనివ్వండి. ముందుగా పెరట్లోకి వెళ్ళి కాళ్ళు చేతులు, ముఖం కడుక్కోని రండి, టిఫినిస్తాను." పిల్లలు పెరట్లోకి పరుగెత్తేరు. రమణి మేడపైకి పోయింది. తండ్రి బజారుకు నిష్క్రమించేడు.

"రాత్రికి వంట ఏం చెయ్యమంటావు?" తల్లి వేసిన ప్రశ్నకు చాల దిగ్భ్రాంతి చెందింది సుందరమ్మ.

"తొందరేమిటమ్మా-- ఓ గంట పోయాక నేనే వండుతాగా."

"అసలే అలసటగా వచ్చేవు--మళ్ళీ ఈ వంట గొడవెందుకు. నేచేస్తాలే. నాకిప్పుడేం పని చెప్పు. వంకాయ వేపుడు చేయమన్నావా ? అబ్బాయి రామారావు భోజనానికి వస్తాడా ?"

"అతను వాళ్ళింట్లో భోజనం చేసి కాస్త ఆలస్యంగా వస్తానన్నారు. ఏదో పనుందట."

పార్వతమ్మ వంటింట్లోకి వెళ్ళిపోయింది. సుందరమ్మ ఆశ్చర్యపోతూ అలా హాలులో కూర్చుండిపోయింది.

తనింట్లోని మనుష్యులందరు ఇలా మారిపోయారేమి ? తనంటే ఇంత ఆప్యాయత ఒలకబోస్తున్నారేమిటి?

సుందరమ్మ ఆశ్చర్యపోవడంలో సబబు లేకపోలేదు. సుందరి విశాఖపట్నంలో ఎమ్. ఏ. చదువుతున్నప్పుడు అన్న శేఖరానికి వివాహమైంది. అప్పటికే అతడు కలకత్తాలో ఉద్యోగం చేస్తుండేవాడు. భార్య కాపురాని కొచ్చిం తరువాత తండ్రికి డబ్బు పంపడం మానేసేడు, అతడిజీతం సంసారానికి చాలడం లేదని. సుందరి తండ్రి నరసింహం స్థానికంగా ఉన్న హైస్కూల్లో లెక్కల మాష్టారుగా పనిచేసేవారు. స్కూలు జీతంతో పాటు ఇంటివద్ద కొన్ని ప్రయివేట్లు చెప్పి సంసారాన్ని బాగానే లాక్కొస్తుండేవారు. పైగా పెద్దలు మిగిల్చిపోయిన ఒక డాబా ఇల్లు కాకినాడ గాంధీ నగరంలో ఉండనే ఉంది నివాసానికి. ఇక మిగిలిన పిల్లలు రెండో కూతురు జానకి. రెండో కొడుకు వెంకటేశం. చిన్న పిల్లలిద్దరు తను పని చేసే స్కూలులోనే చదువుకుంటున్నారు.

సుందరి ఎమ్. ఏ పూర్తిచేసి, బి. ఇడి ట్రెయినింగు రాజమండ్రిలో అవుతున్నప్పుడు తండ్రి రిటైరైపోయేరు. టీచరు ట్రెయినింగు పూర్తిచేసి కాకినాడ వచ్చేసి, ఆ ఊరులోనే ఒక హైస్కూల్లో టీచరుగా చేరింది. అప్పటికి సుందరికి ఇరవైమూడు వసంతాలుగడిచేయి. సుందరి టీచరుగా చేరినతరువాత 2 సంవత్సరాల వరకు నరసింహం ప్రయివేట్లు చెప్పి రెండు వందలు తెస్తుండేవాడు. ఓసారి పారాటైఫాయిడ్ జ్వరం వచ్చి రెండు నెలలు మంచం ఎక్కేడు. తరువాత ఆరోగ్యం దెబ్బతిందని

ప్రయివేట్లు చెప్పడం పూర్తిగా మానుకున్నాడు. తన పెన్షను డబ్బులోను, సుందరి జీతం రాళ్ళలోను ఎలాగో జీవితం గడిచిపోతూంది.

సుందరి టీచరు జీవితం ప్రారంభించిన రెండు సంవత్సరాల కాలంలోను తండ్రి, తల్లి కూతురుకు పెండ్లి చేద్దామని పట్టుదలతో ఎన్నెన్నో సంబంధాల గురించి ప్రయత్నించేరు. ఇద్దరు పెండ్లి కొడుకులు పిల్లను చూడడానికి కూడవచ్చేరు. అందులో ఒకరు మంచి ఉద్యోగంలోనే ఉన్నాడు, కాని సుందరి కన్న కొస్త పొట్టి. చూడగానే వరహీనమని చెప్పి పెండ్లి వారు వెళ్ళిపోయేరు. ఆ రాత్రి తనంత పొడవుగా ఉన్నందుకు సుందరి బేదపడింది. రెండో పెండ్లి కొడుకు నల్లటి నలుపుగాని అతడికి తెల్లని పిల్ల కావాలట. చామనఛాయలో సంసార పక్షమైన అందంతో వున్న సుందరి అతగాడికి నచ్చలేదు. ఇలా ఆ రెండు సంబంధాలు పోయేయి.

సుందరికి పాతిక సంవత్సరాలు వయస్సు ఎవరికి చెప్పకుండానే దాటేసింది. తండ్రి విశ్రాంతి కోసం క్లబ్బుకు వెళ్ళడం మొదలెట్టేడు. తల్లి మాత్రం ఇంటికి ఎవరైన బంధువులు గాని, స్నేహితులుగాని వస్తే సుందరికి ఆ సంవత్సరమేఎలాగైనా వివాహము చెద్దామను కుంటున్నాము గనుక ఏదైన మంచి సంబంధము చూడమని గోల పెట్టేది. రెండు మూడు సంబంధాలు వచ్చేయిగాని సుందరి తండ్రికి గాని,తల్లికిగానినచ్చలేదు. ఒకతను సుందరిలా టీచరు గాని సుందరిలా ఎమ్. ఎ చదవలేదు. అందుకే తండ్రికి నచ్చలేదు. మరొకడు బాంకు గుమాస్తా ఎమ్.ఎ చదువు కున్నాడు. కాని కుర్రాడి తల్లి వయస్సులో ఉన్నప్పుడు ఏదో తప్పు పని చేసిందని ఒక పుకారుంది. వంశము మంచిది కాదని సుందరి తల్లి ఆ సంబంధానికి ఒప్పుకోలేదు.

ఇలా మరో మూడేళ్ళు గడిచే సరికి తల్లికి, తండ్రికి సుందరికి పెండ్లి చెయ్యాలనే ధ్యాసే పోయింది. ఎవరైన పనిగట్టుకొని ఇంటికి వచ్చి పార్వతమ్మ నడుగుతే "చేస్తామమ్మా — పిల్లకి పెండ్లి చెయ్యకుండ ఇంట్లో పెట్టుకుంటామా ఏమిటి ? సరైన సంబంధము రావద్దూ, రాత్రనక పగలనక ప్రయత్నాలు చేస్తూనే ఉన్నాము. పదివేలు, పన్నెండు వేలూ కట్నాలు ఇవ్వలేంగాని సంసార పక్షంగా ఆరువేలు ఇద్దామనుకుంటున్నాము. మీకే

సుందరమ్మ పెండ్లి

మైన మంచి సంబంధాలు తెలుస్తే చెప్పండి" అని సర్దుకోపోయేది. ఆ మరుక్షణం సుందరి పెండ్లి సంగతే మరచిపోయేది. ఆడ పిల్ల సుందరి ఏమని తల్లిదండ్రులకు చెప్తుంది?

కొన్నాళ్ళకి తల్లి, తండ్రి పూర్తిగా కూతురి అర్జనపైన ఆధారపడిపోయేరు. కూతురి జీతం లోనే రెండో కొడుకు బి.ఎ; రెండో కూతురు ఇంటరు పూర్తి చేసేరు. వెంకటేశం రెండు సంవత్సరాలు పేపరులో కనిపించిన ప్రతి ఉద్యోగానికి అక్కనడిగి డబ్బుపుచ్చుకుని దరఖాస్తుల్ని పుంఖాలు, పుంఖాలుగా పంపేడు. ఆఖరికి ఎలాగో ఉన్న ఊర్లోనే ఓ గవర్నమెంటు ఆఫీసులో క్లర్కు కమ్ టైపిస్టు ఉద్యోగం వచ్చింది. ఉద్యోగంలో చేరిన మరునాటి నుండి పెండ్లి కూతుర్ల తండ్రులు, తల్లులూ నరసింహం ఇంటికి రహదారి పోసేసేరు.పార్వతమ్మ, నరసింహం గుమస్తా, గుమస్తా ఓ ఎనిమిది వేలు కట్నం పుచ్చుకొని కొడుక్కు వివాహం చేసేరు. అలాగని పెద్దకూతురు సుందరి వివాహం గురించి మరచిపోలేదు. అప్పటికి కొడుకు పెండ్లికి వచ్చిన వారందర్ని అడుగుతూనే ఉన్నారు. ఏమైనా తగిన సంబంధము తెలిస్తే చెప్పమని. కాని వచ్చిన చిక్కేమిటంటే అప్పటికే సుందరికి ముప్పై ఏళ్ళు దాటిపోయేయి. వరుడికి కనీసం ముప్పైనాలుగేండ్లైనా ఉండాలి కదా. అదేమి వింతోగాని ఎక్కడ చూచిన పెండ్లికొడుకులంతా ముప్పైయేళ్ళలోపు వాళ్ళేగాని అంతకు పైబడ్డ వయస్సు వాళ్ళు దొరకలేదు.

మెల్లగా సుందరి సుందరమ్మయి పోయింది.

సుందరమ్మకు ముప్పైమూడేండ్లు వచ్చేసరికి చెల్లెలు జానకికి ఇరవై రెండేళ్ళు వచ్చేయి. విశాఖ పట్నంలో భారత హెవీప్లేట్సు కంపెనీలో పని చేస్తున్న ఓ డ్రాఫ్ట్స్ మేన్‌కిచ్చి ఓ ఏడువేలు కట్నములో జానకి వివాహము జరిపించేరు. పెండ్లి కొడుకుని చూసి రావడము—మంచి చెడ్డలు విచారించడం, వైభవంగా గాంధీనగరములో పెండ్లి అంతా పెద్దక్క సుందరమ్మ చేతులపైనే జరిగింది.

రెండేళ్ళ క్రితం సుందరమ్మ జి. పి. ఎఫ్ లోంచి డబ్బు తీసి ఇల్లు ఇరకాటంగా ఉందని డాబాపైన ఓ గది కట్టించింది. అందులోకిమారింది. తన పుస్తకాలతో, క్లాసు పిల్లల ఆన్సరు పేపర్లతో, తన ఆలోచనలతో, నిట్టూర్పులతో సుందరమ్మ ఆ గదిని నింపింది.

సుందరమ్మ మరదలు కాపురానికి వచ్చిన తరువాత తల్లే ఓనాడు సుందరమ్మకు చెప్పింది — "చూడు సుందరి ! వాళ్ళు చిన్నవాళ్ళు కదా క్రింది గదిలో ఉండటానికి వాళ్ళకు బొత్తిగా సిగ్గవుతోంది. పైగా నేను మీ నాన్న తిరుగుతుంటామాయే. అందుకు నువ్వు మరోలాగనుకోకపోతే, ఆ డాబా గదివాళ్ళకిచ్చేసి నువ్వు మునువున్న క్రింది గదిలోకి వచ్చేస్తే బాగుంటుంది. నిన్నేం బలవంతము చేస్తున్నాననుకునేవు," ఆఖరికి సుందరమ్మకు తన కోసము ప్రత్యేకంగా ఏమి మిగల లేదు.

పెద్దకొడుకు డబ్బు పంపక పోయినా, సంవత్సరానికి ఒక ఉత్తరం వ్రాసినా తండ్రి ఏమీ అనుకోడు. పైగా శేఖరంటే తండ్రికి సానుభూతి కూడ — "కలకత్తాలో కాపురమంటే మజాకా — రోజుకు అయిదు రూపాయలు చిల్లర ఖర్చే అవుతుంది." రెండో కొడుకు వెంకటేశమంటే తల్లికి ముద్దు. వాడికి, వాడి పెండ్లానికి జల్సాలకి, సినిమాలకి తెగ డబ్బు తగలేసి ఏదో ఇరవయ్యో, పాతికో తండ్రి చేతిలో పెడ్తాడు. తండ్రి ఆ డబ్బును కొంత క్లబ్బులో పేకాటలోను, కొంత సినిమాలకి ఖర్చు పెట్టేస్తాడు. ఇక కూతురు జానకి పుట్టింటికి వస్తే సరే సరి. "అమ్మా జానకి ! అక్కతో అలా బజారుకు వెళ్ళమ్మా, మంచి చీరలొచ్చాయట చెల్లారావ్‌ష్‌లో. చక్కని క్రొత్త చీర కట్టుకుని వెళ్తే మీ అత్తగారు సంతోషిస్తుంది." ఇట్లాంటి ఖర్చులు. ఇంటి ఖర్చంతా సుందరమ్మే భరించాలి.

అంతేగాని సుందరమ్మను ఓ మనిషిగా ఇంట్లో ఎవ్వరు గుర్తించడము మానుకున్నారు. డబ్బును గడించే ఓ యంత్రమని, ఇంటికి చాకిరీ చేసే ఓ బానిసగా పరిగణించడం మొదలు పెట్టేరు. సుందరమ్మ, స్త్రీ అని ఆమెకు వివాహముచేయాలన్న ఆసక్తే ఎవరికి లేకుండా పోయింది. ఓ నిట్టూర్పు విడవడం తప్ప సుందరమ్మ చేసేదేమి లేకపోయింది.

ఇలా కొన్నాళ్ళు గడిచేక అంటే గత మూడేళ్ళ క్రితం ఓ విశేషము జరిగింది. ఏమీతోచక ఓనాడు సినిమా చూద్దామని స్వప్న టాకీసుకు వెళ్ళింది

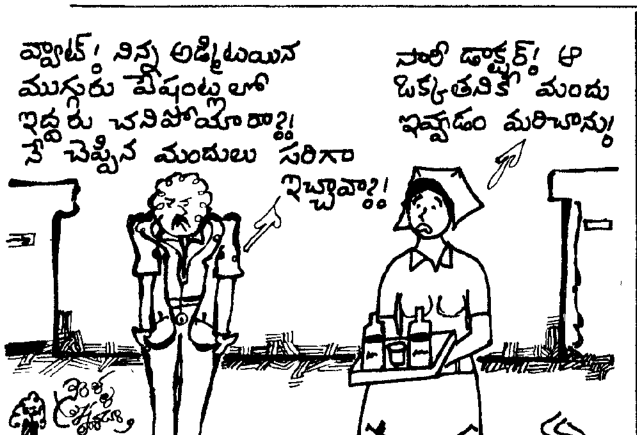

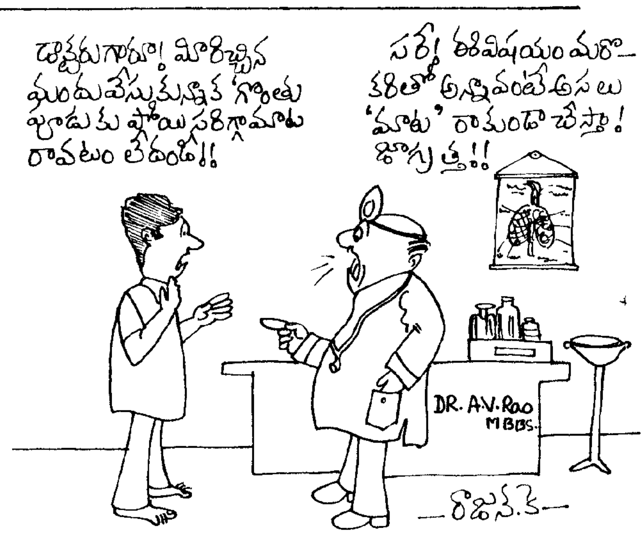

సుందరమ్మ పెండ్లి

సుందరమ్మ. ఆమె వెళ్ళే సరిక్కి పై తరగతులలోని టిక్కెట్లన్నీ వెళ్లిపోయాయి. ఇంటికి తిరిగి వచ్చేద్దా మనుకుంటుండగా ఒకతను వచ్చి "మీకు అభ్యం తరము లేకపోతే నా దగ్గర స్పేరు టిక్కెట్టుంది కావాలా?" అనడిగాడు. సరేనని డబ్బిచ్చేసి, ఆ టిక్కెట్టు తీసుకుని లోనికి పోయింది. తన టిక్కెట్టు పైనున్న నంబరు ప్రకారము వెళ్ళి కూర్చుంది. కాస్సేపయ్యేక తన ప్రక్కనే టిక్కెటిచ్చిన ఆసామి వచ్చి కూర్చున్నాడు. కొంతసేపయ్యాక అతడు సంస్కారవంతుడే అని గ్రహించింది. ఎందుకంటే అతడు చాల జాగ్రత్తగా కూర్చున్నాడు. అనవసరంగా ఆమెను మాట్లాడించడంగాని, పొరపాటున చేతులు, కాళ్ళు తగిలించడంగాని చెయ్యలేదు. ఇంటర్వెల్‌లో "కాఫీ త్రాగుదాం రండి," అని మర్యాదగ పిలచేడు. కాఫీ త్రాగుతున్నప్పుడు తన పేరు స్వాధీనరావని, ఆ ఊర్లోనే కాలేజీలో లెక్చరర్ అని చెప్పేడు. సుందరమ్మ పేరు, చదువు, ఉద్యోగము అడిగి తెల్సుకున్నాడు. ఈ ఇంట్రడక్షన్, ఈ ప్రశ్నించడం చాల సహజముగానే జరిగింది. సుందరమ్మ హృదయాంతరాళంలో ఓ చిన్న ఆశాజ్యోతి వెలిగింది.

తరువాత రెండు మూడు సార్లు ఆ నెలలో ఎదురయ్యేడు. ఒకనాడు ధైర్యం చేసి 'సినిమాకు రమ్మన్నాడు. సరేనంది. మరొకనాడు ఆదివారం ఇద్దరు కలసి యానాం వెళ్ళి గోదావరి తీరాన్న కూర్చున్నారు. అక్కడ స్వాధీనరావు తన మనస్సులోని మాటను బయట పెట్టేడు. "సుందరిగారు! మీరంటే నాకు చాల ఇష్టం. మీకు నేనంటే ఇష్టమైతే చెప్పండి. నేను నా తల్లిదండ్రులతో మాట్లాడి వివాహానికి ఏర్పాటుచేయిస్తాను." "నాకు ఇష్టమే. అని ఆశతో స్వాధీనరావు ముఖంలోకి చూసింది. ఏర్పాటు ప్రకారం వాళ్ళు రోజుల తరువాత గాంధినగరము పార్కులో కలిసేరు. సుందరమ్మ గాలిలో తేలిపోతూ వెళ్ళింది. స్వాధీనరావు చాల విచారంగా ముఖము పెట్టేడు. ఏమయిందని అడిగింది. తన తల్లి దండ్రులకు ఈ పెండ్లి ఇష్టమేగాని పదివేలు కట్నానికి ఏ మాత్రము తగ్గినా వాళ్ళు ఒప్పుకోవడం లేదని చెప్పేసేరు. ఒక్కసారి గాలి తీసివేసిన బుంగలాగయి పోయింది సుందరమ్మ.

"మాకేమి ఆస్తిపాస్తులు లేవు జీతముతప్ప. ఉన్న ఆ ఒక్క పిత్రార్జితము ఇల్లు మానాన్న తనఖాపెట్టి నా చెల్లెలి పెండ్లి చేసేరు. ఆ ఇంటిమీద బాకీ తీరనేలేదు. నేనేం చెయ్యడం ?"

"ఇన్నాళ్ళ ఉద్యోగం చేస్తున్నారుకదా, ఆ జీతమంతా ఏంచేసేరు ?"

దాంతో సుందరమ్మకు అతడంటే ఓవిధమైన అసహ్యము కల్గింది. పార్కుబెంచిమీంచి లేచి కోపంతో, "నాజీతమంతా నేనేం చేసుకున్నది అడిగే హక్కు మీకెవరిచ్చారు? ఇంతకీ ప్రేమించడము మీ వంతు, కట్నం పుచ్చుకోవడం మీ తండ్రి వంతునా ? ఇంత వయసొచ్చి, ఇంత చదువుకుని కూడ వ్యక్తిత్వంలేని మనిషివి నువ్వు ఓ మగాడివేనా ?" అని చీదరించుకుని వచ్చేసింది. ఆ మహాపురుషుడు స్వాధీనరావు అస్వాధీనుడై నోట మాటరాక దిగులుగా ఆ పార్కులో కూర్చుండి పోయేడు. ఆ నాటకము అంతటితో ముగిసింది.

ఆరు నెలల క్రితం మరో సంఘటన జరిగింది. ఆ రోజు ఆఫీసులో కూర్చుని ఏదో ఫైలు శ్రద్ధగా చూస్తోంది. అటెండరు రామారావు గదిలోకి రావడం గమనించలేదు. సుందరమ్మ పుష్టిగా ఆరోగ్యంగా వుంటుంది. ఆనాడు కాస్త పైట జారింది. లేత నీలిరంగు రవిక ఉబ్బి గుండ్రముగా ధృఢముగా అగుపిస్తోంది. రామారావు అనుకోకుండానే అందమైన దృశ్యాన్ని చూపి, సుందరమ్మనుపైన చెంపల్ని చూస్తూ సమ్మోహితుడై అలా ఉండిపోయేడు. కొద్ది క్షణాలయ్యేక సుందరమ్మ ఎందుకో తలెత్తి చూసింది రామారావు చూపుకి గతుక్కుమని క్రిందకుచూసి సిగ్గపడిపోయి పైట సర్దుకుని కూర్చుంది రామారావును తీక్షణంగాచూసి "ఎంతసేపయింది మీరొచ్చి? ఎందుకొచ్చేరు ?" అని అడిగింది.

రామారావు సిగ్గుతో మొహం ఎర్రగ చేసుకుని తొట్రుపాటుపడి "ఇవ్వాడే" అని ఏదో గొణిగి తను తెచ్చిన ఎటెండెన్సు రిజిష్టరు టేబిలుమీద పెట్టేసి వెళ్లిపోయాడు.

సుందరమ్మ ఆరోజంత మరేపని చేయలేపోయింది. రామారావుచూపు సుందరమ్మలో స్త్రీత్వాన్ని మేల్కొల్పినట్లయింది. ఆమె అంతరంగములో ఓ తుఫానును లేవదీసింది ఇంటి

స్పార్క్‌తో
శ్వేత విప్లవం!

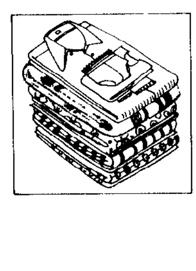

స్పార్క్. మీ కుటుంబానికొక చిరస్మరణీయమైన డిటర్జెంట్ బార్ సోపు. బట్టలను వుతుకుటలో మీ రెదుర్కొనే సమస్యలను చాలా వరకు నివారించగలదు. లాండ్రీ చలవ బట్టలలా, ప్రకాశవంతం గాను, తెల్లగాను, పరిశుభ్రంగాను వుతుకుతుంది.

ప్రభుత్వ సంస్థ యొక్క ఒక ఉత్కృష్టమైన తయారీ

స్పార్క్
డిటర్జెంట్ బార్ సోపు
నీలి మరియు పచ్చ రంగులలో దొరుకుతోంది
కేరళ స్టేట్ డిటర్జెంట్స్ & కెమికల్స్ లిమిటెడ్, కుట్టిపురం 679 571.

FDS KSDC 3611 TEL